
ARGUMENTUM

„Înțelegerea lumii naturale și a ceea ce este în ea este o sursă nu numai de o mare curiozitate, ci și de o mare împlinire!”

David Attenborough

Fie că vorbim despre energie verde, despre biotehnologii, achiziții verzi, transport sustenabil, locuri de muncă verzi, impozitare ecologică, reziliență climatică, criminalitate ecologică, schimbări climatice, ecocentrism, eco-ipocrizie ori justiție climatică, noi oamenii, trebuie să ne lăsăm conștientizarea să se sprijine pe întreaga ființă a Naturii, ca sferă infinită de frumos. Nu ca sferă infinită de resurse pe care să le exploatăm și să le folosim precum niște stăpâni, după bunul plac, nu ca o afacere în lichidare. Pentru că, noi oamenii nu deținem sub nici o formă Pământul, care probabil fiind prea minunat nu poate fi înțeles și prețuit cu adevărat, noi doar îl folosim și din păcate contribuim la stresul major prin care trece și la declinul îngrijorător al biodiversității. Ne rezervăm în a spune foarte abrupt că există un conflict între oameni și natură, dar putem spune cu deplină convingere că există o mare provocare, aceea de a lăsa natura să își facă și să își continue drumul, de a o înțelege mult mai bine prin apropierea de sufletul și spiritul nostru.

Nu doar că noi oamenii nu deținem Pământul dar nici nu putem să îl luăm cu noi, în schimb putem și suntem datori să îl protejăm. Este un mod de recompensare pentru dragostea față de el și pentru tot ce ne dăruiește. Responsabilitatea protejării naturii și a întregii Planete este responsabilitatea umanității, a noastră a tuturor, ca parte a mecanismului în care este antamată nu doar generația prezentă ci și generațiile viitoare.

Multe din chestiunile legate de mediu ne apar nu doar complexe dar și provocatoare, însă, cu puțință de soluționare spre a schimba în bine calitatea mediului natural și în consecință, viața oamenilor. Prioritizarea problemelor de mediu, politicile climatice ambițioase pentru realitățile climatice, practicile și instrumentele consacrate de politicile de mediu ce susțin obiective de mediu și abordări precum, economia verde și circulară, eficiența energetică, gestionarea durabilă a pădurilor, agricultura ecologică, mobilitatea sustenabilă, gestionarea deșeurilor și multe altele, urmăresc transformarea societăților noastre în societăți sustenabile ecologic.

Este tot mai evident că, în condițiile în care actualul model economic dominant determină consecințe drastice pentru habitatul natural generând și injustiție socială, problemele crizei de mediu sunt determinate de o logică politică greșită, de ideea de creștere infinită, de concurență și profitabilitate și mai cu

seamă de exploatarea excesivă și agresivă a resurselor naturale. În sprijinul protejării sănătății și chiar a perpetuării vieții umane, conceptul de calitate a vieții și a mediului trebuie să încorporeze elemente precum sustenabilitatea, justiția climei, solidaritatea și justiția intergenerațională, dreptul la mediu sănătos, ecodiversitatea, combaterea hazardului climatic, binele comun și un mod de viață compatibil cu nevoile și limitele habitatului natural.

Iată de ce, pentru împlinirea ambițioaselor obiective de mediu este necesară și importantă regândirea și aprofundarea anumitor concepte, expresii și formulări în materie de mediu, unele dintre ele fiind de mare actualitate, complexitate și incidență. Ele reușesc să te atragă, să te facă curios și să ajungi deseori să te contopești cu miezul, cu mesajul lor, și să călătorești spre un angajament adevărat față de Mama Natură.

Când am gândit conceperea acestui manual terminologic de mediu ne-am dorit să contribuim la efortul comun de abordare și înfruntare a mării provocări datorate schimbărilor climatice, prin prezentarea și explicarea de noțiuni, expresii sau formulări referitoare la mediu. Parcurgerea acestei noi ediții, permite o ușoară identificare a principiilor de protecție a mediului, a politicilor și strategiilor europene și naționale de mediu, precum și a unor documente relevante și actuale în materie, aspecte ce se impun după părerea noastră, a se lua în calcul ori de câte ori evaluăm provocările la care suntem expuși. Considerăm că, toate acestea sunt capabile să ofere un cadru și o direcție generală spre abordări legate de, eficiența energetică, decuplarea de la resursele naturale, consecvența în remodelarea fluxurilor materiale și energetice pentru a fi compatibile cu nevoile și limitele ecosistemice, schimbarea modelelor de consum prin atitudini minimaliste, spre ideea de justiție socială, echitate și solidaritate, dar și multe altele.

Ne permitem să apreciem că prin acest manual revizuit și îmbunătățit ce prezintă și explică în mod argumentat o serie de termeni și expresii relevante de mediu, expune principii, politici și strategii în materie, vom transmite un mesaj strategic și vom inspira cititorul să adopte o abordare diferită și responsabilă față de chestiunile pe care le ridică criza climatică actuală.

În plus, ne dorim ca prin acest repertoriu amplu de concepte inspiratoare să stimulăm creativitatea și deschiderea cititorului în procesarea informațiilor legate de calitatea mediului, de impactul schimbărilor climatice și viitorul Planetei, și să contribuim astfel la fundamentarea conștiinței ecologice. Iar prin încorporarea conceptelor noi și deseori provocatoare și ispititoare, urmărim desigur, promovarea și încurajarea acelor valori intrinseci care consolidează motivația de construire a unui viitor al omenirii mai sustenabil, mai echitabil și mai democratic.

Ne exprimăm speranța ca această lucrare în forma sa completată să vă motiveze dragi cititori și astfel să își îndeplinească rolul.

Prof. univ. Dr. Lucretia DOGARU
Lector univ. dr. Andrea KAJCSA

A

Acces la apă (*Access to water*) – este o formulare ce desemnează acel drept cu valoare fundamentală, potrivit căruia persoanele fizice și juridice utilizează apă în cantitatea necesară și de o calitate adecvată. Pornind de la considerentul după care apa este vitală pentru viața și sănătatea umană, și totodată, esențială pentru gestionarea ecosistemelor, pentru agricultură, energie și securitatea globală a planetei, încă din 2010, accesul la apă și canalizare a fost recunoscut ca un drept al omului. Problematika realizării accesului la apă și canalizare la nivel mondial face parte din politica de dezvoltare a Uniunii Europene, care de pildă, prin Planul de acțiune privind drepturile omului și democrație (2015-2019), s-a angajat să sporească accentul pe drepturile economice, sociale și culturale din politica sa externă, inclusiv dreptul uman de acces la apă, iar prin Planul de acțiune de gen (2016-2020), s-a angajat și pentru acces egal și control asupra apei curate pentru fete și femei. Printr-o campanie (Right2Water) de angajare a Uniunii Europene și a statelor membre de punere în aplicare a dreptului fundamental al omului de a se asigura accesul la apă și canalizare, s-au stabilit trei obiective, respectiv: apa și canalizarea să fie garantate pentru toate persoanele în Europa; liberalizarea serviciilor de apă este

interzisă, iar accesul la apă și canalizare este universal (global). În urma unor astfel de inițiative și a demersului prin care se urmărește ca apa să rămână un serviciu public și un bun public, Uniunea Europeană și-a intensificat eforturile pentru realizarea accesului universal la apă și canalizare, astfel că, noua Directivă (UE) 2020/2184 privind calitatea apei destinate consumului uman, include norme care: actualizează standardele de calitate privind apa potabilă și prevăd reguli privind evaluarea riscurilor potențiale asupra calității apei dar și costurile de monitorizare a calității apei; impun țărilor membre luarea de măsuri privind îmbunătățirea accesului la apă, sau menținerea accesului întregii populații, în special a grupurilor vulnerabile și marginalizate, la apă potabilă; impun obligația pentru state de a se asigura că sunt disponibile informații adecvate și actualizate privind apa potabilă. Actuala Directivă (UE) din 2020 privind calitatea apei destinate consumului uman, se aplică începând 12 ianuarie 2021, iar statele membre au obligația de a o transpune în legislația proprie până la 12 ianuarie 2023 (unele aspecte până la 12 ianuarie 2026).

Acces la informația de mediu (*Access to environmental information*) - este realizat în temeiul dreptului la

informație, drept ce este reglementat de art. 31 din Constituția României, text care dispune că: dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit, și că, autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal. Potrivit art. 2 lit. b din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, informația privind mediul reprezintă o informație publică, pentru că privește activitățile sau rezultă din activitățile unei autorități publice sau instituții publice, indiferent de suportul ori de forma de exprimare a informației. Art. 2 pct. 38 din OUG 195/2005 privind protecția mediului, statuează în sensul că informația privind mediul reprezintă orice informație scrisă, vizuală, audio, electronică sau sub orice formă materială despre: starea elementelor de mediu cum sunt aerul și atmosfera, apa, solul, suprafața terestră, peisajul și ariile naturale, inclusiv zonele umede, marine și costiere, diversitatea biologică și componentele sale, inclusiv organismele modificate genetic, precum și interacțiunea dintre aceste elemente); factorii de mediu precum, substanțele, energia, zgomotul, radiațiile sau deșeurile, inclusiv deșeurile radioactive, emisiile, deversările și alte evacuări în mediu, ce afectează sau pot afecta elementele de mediu; măsurile, inclusiv măsurile administrative cum sunt politicile, legislația, planurile, programele, convențiile încheiate între autoritățile publice și persoanele fizice și/sau juridice privind obiectivele de mediu, activitățile care afectează sau

pot afecta elementele și factorii indicați anterior, precum și măsurile sau activitățile destinate să protejeze elementele mediului; rapoartele referitoare la implementarea legislației privind protecția mediului; analizele cost-beneficiu sau alte analize și prognoze economice folosite în cadrul măsurilor și activităților; starea sănătății și siguranței umane, inclusiv contaminarea, ori de câte ori este relevantă, a lanțului trofic, condițiile de viață umană, siturile arheologice, monumentele istorice și orice construcții, în măsura în care acestea sunt sau pot fi afectate de starea elementelor de mediu sau, prin intermediul acestor elemente, de factorii, măsurile și activitățile de mediu.

Accident ecologic (*Ecological accident*)

- denumit și accident de mediu, este definit ca fiind acea întâmplare neașteptată, eșec sau pierdere, ce are potențialul de a dăuna ecosistemului sau resurselor naturale. Deseori, accidentul ecologic este considerat ca fiind evenimentul care se produce ca urmare a unor deversări sau emisii de substanțe sau preparate periculoase (poluante) neprevăzute, ce pot fi sub formă lichidă, solidă, gazoasă ori sub formă de vapori sau de energie, rezultate din desfășurarea unor activități antropice necontrolate sau bruște, capabile să afecteze ori să distrugă ecosistemele naturale și cele antropice. Mărimea și amploarea acestor evenimente variază foarte mult, la fel cum sunt variabile și consecințele produse asupra mediului (care pot fi, la scară geografică mai mică sau mai mare, interne sau transfrontaliere, cu implicații pe termen scurt sau îndelungat, grave sau

mai puțin grave). Severitatea efectelor accidentelor ecologice depinde foarte mult de natura receptorului de mediu, în sensul că un accident produs într-un habitat, de pildă, poate avea o semnificație limitată, în timp ce un accident similar produs asupra altui habitat, ar putea avea implicații grave, cum ar fi, afectarea integrității acestuia. La fel, și perioada anului în care se produce un accident ecologic poate avea o influență semnificativă asupra rezultatului generat.

Accident major (*Major accident*) - din perspectiva legislației europene privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase, înseamnă un eveniment, cum ar fi o emisie majoră, un incendiu sau o explozie care rezultă din evoluții necontrolate în cursul exploatării oricărui amplasament industrial și care conduce la pericole grave, imediate sau întârziate, pentru sănătatea umană sau mediu, în interiorul sau în exteriorul amplasamentului, și care implică una sau mai multe substanțe periculoase. Cu toate că nu există reguli care să poată fi aplicate universal la evaluarea accidentelor, cercetările din ultimii ani au indicat că trebuie să fie luate în considerare pentru a determina dacă un eveniment constituie un accident major pentru mediu, următoarele aspecte: gradul de contaminare sau deteriorare a habitatelor, speciilor sau comunităților, severitatea efectelor precum și durata probabilă a oricăror efecte-consecință ale producerii accidentului.

Accident nuclear (*Nuclear accident*) - este o formulare ce desemnează evenimentul nuclear care afectează

instalația și provoacă iradierea ori contaminarea populației sau a mediului peste limitele permise de reglementările în vigoare. Până în prezent, industria nucleară globală a cunoscut trei accidente nucleare majore, fiecare dintre acestea cu niveluri diferite de eliberare radioactivă în mediu și cu acțiuni diferite întreprinse pentru situația de urgență creată, și anume: accidentul Three Mile Island din 1979, accidentul de la Cernobîl din 1986, și accidentul de la Fukushima Daiichi din 2011. S-a dovedit că factorii cheie care contribuie la lipsa unei abordări sistematice a experiențelor generate de accidentele nucleare includ faptul că acestea s-au petrecut în țări diferite și în stadii diferite de dezvoltare a tehnologiei de gestionare a informațiilor și a sistemelor de comunicații naționale și globale. Accidentele nucleare sunt accidente cu consecințe grave, ce pot expune populația și mediul la niveluri periculoase de radioactivitate, considerent pentru care acestea declanșează și răspunderi uriașe pentru cei responsabili de producerea lor. Limitele de răspundere în materie nucleară sunt comune în întreaga lume, iar eforturile internaționale de standardizare a răspunderii în temeiul Convenției privind despăgubirea suplimentară pentru daune nucleare, sunt centrate pe o acoperire minimă a răspunderii la nivel mondial.

Achiziții publice verzi, denumite și **achiziții publice ecologice** (*Green public procurements*) - desemnează o politică voluntară ce vine în sprijinul autorităților publice la achiziționarea de produse, servicii și lucrări cu impact redus asupra mediului. Acest concept este un instrument util pentru